

"הקיסר הצהוב שאל את צ'י בו - כאשר אנרגיות רעות (xie qi) מגיעות לשכון בתוך גוף האדם כאורחות, הם יכולות לגרום לאנשים לישון מבלי לעצום את עיניהם, או לגרום לנדודי שינה. איזו אנרגיה גורמת לזה?"

Bo gao השיב: אחרי שחמשת הדגנים נכנסים לקיבה, שאריות פסולת, נוזלים והצטברויות אנרגיה שונות, נעות בשלושה ערוצים שונים.

ההצטברויות האנרגטיות נאספות בבית החזה, יוצאות החוצה דרך הגרון, חותכות דרך מרידיאן הלב וממלאות את תפקיד הנשימה.

האנרגיה המזינה (ying qi) מפרישה נוזלים ומשגרת אותם אל המרידיאנים על מנת להופכם לדם להזנה וחדוש של ארבעת הגפיים. כמו כן היא שולחת את הנוזלים לחמשת האיברים המלאים וששת החלולים וזרימתה המחזורית היא בהתאם לשעון הביולוגי.

האנרגיה המגנה (wei qi) בהיותה מהירה ומחוספסת/קשוחה נעה דרך ארבעת הגפיים, השרירים החוצצים והעור מבלי לעצור. האנרגיה המגנה נעה במחוז היאנג במהלך היום ובמחוז היין במהלך הלילה. היא נעה בקביעות דרך האיזור החוצץ בין מרידיאן ה shao yin של הרגל (kid) ומרידיאן ה tai yang של הרגל (bl) על מנת לעבור דרך חמשת האברים המלאים וששת החלולים. כאשר אנרגיות רעות משתקעות בחמשת האברים המלאים וששת החלולים כאורחות, האנרגיה המגנה ממשיכה לנוע דרך היאנג והאזור השטחי ואינה יכולה לחדור לתוך אזור היין. כאשר האנרגיה המגנה ממשיכה לנוע באזור היאנג, אנרגיה מסוג יאנג תהיה שופעת. כאשר אנרגית יאנג היא שופעת, מרידיאן העקב של היאנג (yang qiao mo) יהיה מלא באנרגית יאנג. כשהאנרגיה המגנה אינה מסוגלת לחדור אל תוך איזור היין, היין יהיה חסר וזוהי הסיבה לחוסר יכולתם של העיניים להיסגר.

הקיסר הצהוב אמר: טוב, איך מטפלים בזה?

Bo gao השיב: זה הכרחי לאזן את מה שבחסר, לפזר את העודף ולאזן בין החסר לעודף על מנת לפתוח מחדש את המעברים ולסלק את האנרגיות הזדוניות ובאותו הזמן לשתות מנה אחת של מרק פינלייה (ban xia tang) אשר תפתח מחדש את הקשר בין היין והיאנג ותגרום לאדם להירדם מיד.

הקיסר הצהוב אמר: טוב, זה מה שנקרא לפתוח את המעברים בכדי שהאנרגיה במרידיאנים תזרום, יין ויאנג יהיו בהרמוניה הדדית וייתמכו זה בזה. הייתי רוצה לשמוע על המרשם למרק הפינלייה.

Bo gao השיב: מלא 8 sheng (1 sheng = ליטר 1) של מים אשר מגיעים ממרחק של אלף מיילים ונער אותם עשרת אלפים פעם על מנת להכות באיזון בין היין והיאנג. אז קח 5 sheng של מים ותרתיח מעל מדורה עשויה קני סוף מכיוון שקני סוף נשרפים מהר לאחר הנחת המים. אחרי שהמים רתחו, הכנס 1 sheng של סורגהום מקולף, 5 ge (1 ge = עשירית של sheng) של פינלייה (ban xia) מעובדת, במים הרותחים, והמשך להרתיח על חום נמוך עד שהמים הצטמצמו לכמות של 1.5 sheng . לאחר מכן הוצא את הצמחים הנותרים מהסיר ושתה כוס קטנה של מרק בכל פעם, שלוש פעמים ביום או בהתאם למצב של המטופל האינדיבידואלי עד שזה משפיע.

מטופל חדש עשוי ללכת לישון ישר אחרי שתיית המרק והוא יתחיל להשפיע ברגע שתתחיל הזעה. באשר למטופל ותיק, זה יכול להתחיל להשפיע רק לאחר שלוש מנות."

הקדמה

מעטים צמחי המרפא עליהם יש תיעוד כתוב בקלאסיקה. מציאת פרק שלם הדין באינסומניה ובדרכי הריפוי שלה בעזרת מרשם של צמח אחד, גרמה לי להתרגשות על שום הפשטות ועל שום הקו המחשבתי הנקי והפרקטי הניבט ממנה. כמטפל שמאמין במינימום התערבות ובדרך של ריפוי במחט אחת (או מספר מועט של מחטים), וכמורה למטריה מדיקה אינני מפסיק להתפעל מן השינויים שעוברים על רפואה זו לאורך אלפי שנות קיומה.

הקדמה זו באה על מנת להדגיש את חשיבות הקלאסיקה, לאו כדרך עדיפה על דרך אחרת, אלא בכדי להדגיש את התפיסה המחשבתית כפי שמופיעה בשורש הכתבים הקלאסיים - תפיסה אנרגטית מקורית ונקייה. עם השנים הפכה הרפואה הסינית, על מנת לצאת מצביונה השמאני כלפי חוץ, לפיזית ומערבית בתפיסה ובגישה, וכך איבדה ועודנה מאבדת, את החוט הנסתר המעיד על המקור ממנו הגיחה.

על ידי הבנת שמו של הצמח Ban Xia ניתן להבין בצורה מלאה ושלמה את כל הפרק הדין בפתולוגיה שכיחה ביותר. לולא פרק זה, בודדים אם בכלל המטפלים שהיו בוחרים או מעזים להשתמש בצמח זה, או בפורמולה של צמח אחד (עם תוספת דגן לעיבוי) על מנת לטפל בבעיות שינה. הבנת השם מכילה בתוכה ידע מוצפן ונסתר שאנו כמטפלים חייבים (לדעתי האישית) לחוקרו ולנסות להבין כל עוד אנו משתמשים בתואר מטפלים ברפואה סינית. הבנת השפה אינה מספיקה, יש לעמוד על ההקשרים השונים כפי שמופיעים בדגמי החשיבה הרבים ולחבר את כל הפיסות לכדי תמונה שלמה. כך מתאפשרת הגדלת המנעד שלנו בבואנו לראות את האדם שמולנו וממקום זה להבין מעט יותר את הדרך לסייע לו לשוב לבריאותו השלמה.

מתוך כתביו של zhang zhong jing :

"בהתבוננות על המטפלים בימינו, ניתן לראות כי אין העמקה והגייה במשמעות הקלאסיקה על מנת לפתח את הידע והחוכמה, אלא במקום זאת כל מטפל ממשיך לרשת את הכישרון שהועבר במשפחתו בצורה מסורתית.

בהתבוננות במחלה ותשאול המטופל על מקור סבלו, מאמצים מתבסס על מתנת השיחה הבטלה ולאחר התייעצות קלילה נרשם מרשם למרקחת צמחים.

הם מרגישים את דופק ה cun ולא טורחים על דופק ה chi, הם מרגישים את דופק היד ומזניחים את דופק הרגל, הם אינם מתאמים בין שלושת העמדות ובין דופק היד (lu9) דופק הצוואר (9 st) דופק כף הרגל (42 st). כשהם מונים את פעימות הדופק ומווסתים את נשימתם הם אינם ממתנינים להשלמת חמישים פעימות, הם אינם מסוגלים לאבחן מתי ימות המטופל ואף חסרי הבנה בסיסית לגבי תשעת האיזורים.

הם אינם מביטים בהיכל הבהיר (ming tang) ושער המגדל (que ting) בכלל, זה מה שנקרא- להתבונן ביקום דרך צינור.

אם הם מצפים להיות מסוגלים להבחין בחיים מתוך המוות בצורה זו, אכן ניצבת בפניהם משימה קשה."

מתוך הספר shang han lun-on cold damage בתרגומם של Mitchell craig, feng ye, nigel wiseman

"בכל הזמנים ניתן היה למצוא בורים אשר למדו במשך שלוש שנים ואז הם בפשטות משמרים את הידיעה כי אין מחלה בעולם אשר אין לה מרפא, לכן הם מטפלים במחלה שלוש שנים ומגיעים למסקנה כי אין מרשם מתאים בעולם. מאז נוצרה התפיסה שתלמיד בלימודיו נחוץ לשלוט ביסודות הרפואה ובמשמעות הכללית והרחבה, ולעבוד בצורה אנרגטית. אין עליו לרכל, אלא להקדיש ולברור את מילותיו בהתאמה לקלאסיקה הרפואית, רק אז יימנעו טעויות".

מאת chang chan בתרגומו של פול אונשולד

半夏 Ban Xia

על פי המטריה מדיקה מאת bensky - Chinese herbal material medica

קטגוריה – צמחים חמים מתמירי ליחה קרה

אזורי גידול – Sichuan, Hubei, Henan, Guizhou, Anhui

זמן קציר – יולי עד ספטמבר

שמות נוספים – Sheng ban xia, fa ban xia, jiang ban xia, qing ban xia,

Ban xia qu, Jiang xia

תרגום השם – "חצי'אמצע קיץ"

טמפרטורה – חמה

מרידיאנים – St, Sp, Lu

טעם – חריף

איכות – רעיל

תפקודים :

- מייבש לחות, מתמיר ליחה וגורם לצ'י מורד לחזור לכיוונו התקין: לשיעול רטוב עם כיח כפי שמתבטא במצבים של ליחה קרה בריאות. במיוחד אפקטיבי בהתמרת ליחה כתוצאה מלחות של הטחול.
- מהרמן את הקיבה ומפסיק הקאות: לליחה ולחות בקיבה אשר עולים כלפי מעלה וגורמים לבחילה והקאות.
- מטפל בנודולות ומפחית כאב: לנודולות, לחץ, כאב כתוצאה מליחה בחזה, נודולות ליחה בצוואר, או חסימות הנוצרות מליחה בכל מקום בגוף".

ניתוח הצמח בראייה קלאסית

פירוש הסימנייה Ban – הסימנייה מורכבת מהספרה שמונה - 八 Ba, אשר מסמלת איזון והפצה לחלוקה, יחד עם הסימנייה של השור – 牛 Niu. משמעותה הוא חצי, קטן מאוד, באמצע, חלקי. לדוגמה לצהרי היום קוראים – Ban Xiang, לחצות הליל קוראים – Ban Ye ולגיל חמישים Ban Bai.

ברמה נוספת- לכל ענף ארצי - 地支 (Di Zhi) מתוך 12 הענפים (תורת הגזעים השמימיים והענפים הארציים) יש אפיון על ידי סימנייה שונה, חיה ואיבר פיזי, המתארות את מהותו בתהליך המחזורי.

הסימנייה Chou 丑 שייכת לענף הארצי השני והיא מורכבת מיידים ואצבעות אשר טוות את חוטי המשי. השור (Niu) שייך גם הוא לענף הארצי השני, הוא מסמל את האדמה היינית ואת הכבד (בעל אנרגיה עמוקה של אדמה ומבטא את פאזת האדמה במעבר העונתי בין החורף לאביב). על פי ה Four Pillars "ארבעת עמודי הגורל", השור מבטא תכונות של מסירות ורצינות, יסודיות סבלנות ועקביות.

על פי ה Li Qi Shu תורת הנומרולוגיה הסינית כפי שמופיעה בטבלת ה- Hu To \ He Tu הספרה 8 מבטאת את החלק הייני של אלמנט העץ ומכאן שוב שייכות לאיבר הכבד. על פי טבלת ה Lo Shu ממוקם השמונה במעבר בין החורף לאביב, בין המים לעץ- שוב מקומו ואחריותו של הכבד.

הספרה שמונה מבטאת את 8 הכיוונים - 八方 (Ba Fang) ולכן הפצה לכל המרחב, כשם שתפקידו של הכבד הוא הפצת ה Qi בצורה חלקה בכל רחבי הגוף. כשמחברים את התכונה האדמתית והארצית אל יכולת ההפצה מתקרבים להבנת תפקודו של Ban Xia כפי שיפורט בהמשך בגוף המאמר.

פירוש הסימנייה Xia – 夏 הסימנייה Ye מורכבת מפנים\ראש מעל גוף האדם ומסמלת אדם גדול\נעלה, יחד עם הסימנייה Sui בה רואים אדם עם שלשלאות\אזיקים, והיא מסמלת הליכה איטית. משמעותה הוא קיץ ושושלת Xia. יש לעמוד היטב על המשמעות המתוארת בסימניה זו על מנת להבין את אנרגיית הקיץ.

בעבודתה המקיפה של Sarah Allan הנקראת-

"*The Shape of the Turtle: Myth, Art and Cosmos in Early China*", היא מציינת כי שושלת Xia מנוגדת באספקטים רבים לתכונות הסמליות המיוצגות בשושלת Shang. היסטוריונים סיניים קלאסיים כגון Sima Qian טוענים כי שושלת Shang הינה ייצוג של צעד האש או ציפור השמש\פניקס ואילו שושלת Xia מייצגת את המתכת, המערב והמים.

החיבור בין ייצוג האש ושרשרת השתייכויות - הדרום, שיא היאנג, להבת האש והחום, ההתרחבות והשפע, אל האזיקים, תכונות המתכת והמערב מיוצגות היטב ובצורה ברורה בצמח זה. נקודת אמצע הקיץ היא המקום בו מתחילה שליטתו הנסתרת של איכות ה Yin המכוונת אותנו אל המתכת והמים.

על פי הרפואה הסינית הקלאסית ישנם 72 מאורעות המתרחשים במהלך שנה ומייצגים את השינויים בטבע, הם מכונים בסינית Wu Hou, רובם הם צמחים ואחד מהם הוא ה Ban Xia, צמח אשר צומח באמצע הקיץ ומכאן גם קיבל את שמו - **אמצע חצי הקיץ**.

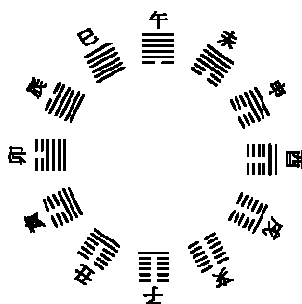
פרק 3 מתוך ה Su Wen מתאר זאת כך:

" בשלושת חודשי עונת הקיץ יש שפע של אור, שמש וגשם. האנרגיות השמימיות יורדות והאנרגיות הארציות עולות. כשאנרגיות אלו מתמזגות ישנה התקשרות בין שמים לארץ, כתוצאה מכך הצמחים מבשילים וחיות ופרחים מופיעים בשפע.

מצב זה מומחש היטב בעזרת ספר התמורות ה Yi Jing, עליו אומר המרפא הגדול Sun Si Miao:

" אם אינך לומד את ה Yi Jing אינך יכול להבין רפואה כלל "

Chao Chen, Yi And Medicine, Studies On The Application Of The Book Of Changes, Vol 2

הקסגרמה 44 נקראת: Kou / Gou : 姤

הקסגרמה זו מקושרת לחודש יוני, או לחודש החמישי (כאשר הספירה הסינית היא מפברואר כחודש הפותח את השנה), משום שבשיאו של הקיץ עקרון החושך מתחיל לתפוס תאוצה, מכאן גם שמה – פגישה \ הגעה למפגש \ זוגיות \ הזדווגות. ההקסגרמה בנויה מקו Yin תחתון ומחמישה קווים נוספים של Yang, היא מצביעה על מצב בו עיקרון ה yin והחושך, לאחר שנעלם, שב וחוזר במחזוריותו ומגיע מבפנים ומתחת. זהו מצב בו מייד לאחר שיא היאנג מתחיל היין, העיקרון הנשי מגיע לפגוש את הגברי. התמונה מראה כי ה Heaven- מתחיל את השפעתו היינית בנסתר כשהיא עדיין לא מורגשת או נראית לעין. ניתוח הסימנייה מאפשר לראות מצד שמאל את הסימנייה לאישה המייצגת את יסוד ה- Yin, ומצד ימין אדם הנשען על פיו כשהכוונה היא לייצוג של מלכותיות, קיסרות, נסיכות ולהיבט היאנגי והגברי אשר השפעתו היא על ידי מסירת פקודות וצווים. המפגש בין כוח האישה והיין לכוח הגבר והיאנג מיוצג על ידי הקסגרמה זו.

"כאשר הארץ והשמיים מגיעים לפגוש זה את זה-כל היצורים משגשגים, כאשר נסיך ופקידיו נפגשים זה עם זה העולם נמצא בסדר" (ספר התמורות/הקסגרמה 44).

אם מפרקים את מבנה ההקסגרמה לטריאגרמות (זוג השלשות) מהם היא מורכבת אנו רואים כי הטריאגרמה העליונה מייצגת את השמיים (Qian) והטריאגרמה התחתונה מייצגת את הרוח (sun). זוהי תמונה של רוח נושבת תחת השמיים - השפעתו של השליט (שמיים) דרך מסירת פקודות (רוח).

"השמיים רחוקים מן הדברים בארץ, אך הם מניעים את הארץ על ידי כוחה של הרוח. השליט רחוק מאנשיו אך הוא גורם להם לתנועה על ידי פקודותיו וצוויו." (ספר התמורות/הקסגרמה 44).

ישנם שני סידורי טריאגרמות בספר התמורות, סידור שמיים מקדמים הנקרא בסינית

Hou Tian Ba Gu וסידור שמיים מאוחרים הנקרא Xian Tian Ba Gua

בסדר **השמיים המוקדמים** חודש יוני נובע מתוך **שיא היאנג** – טריאגרמת Qian (שלושה קווים יאנגיים), **אל תחילתו של היין** המבוטאת על ידי טריאגרמת Sun (קו יין תחתון ושני קווים יאנגיים מעל). כך אנו מוצאים שהקסגרמה 44 מהווה בדיוק את התהליך השמימי של חילחול איכות היין אל היאנג בסדר הטבעי.

בסידור של **השמיים המאוחרים** הסדר אינו אוטופי (כלומר כזה בו הדברים נמצאים באיזון מושלם) אלא סידור של החיים כפי שמתנהלים בארץ, על הדואליות והתהליך המחזורי והמשולב הטמון בהם. סידור זה מציג את הטריאגרמות בזוגות על פי הסדר של חמשת הצעדים\אלמנטים.

צעד המתכת מיוצג על ידי זוג טריאגרמות – **Dui טריאגרמת האגם** המשוויכת לשמחה, עונג שביעות רצון ולפה, ומכאן גם ללב ומעטפת הלב. **וטריאגרמת Qian – טריאגרמת השמיים** – היצירה, ראש האדם, והאבר המיוחד כיס המרה ואיתו שלפוחית השתן, השולטים על הראש (יחד עם ה Du Mai שמשוייך גם הוא לטריאגרמה זו). תפקיד המתכת על פי תפיסה זו הוא לבטא או לשקף כאגם צלול את מי השמיים, תפקידו של הלב בחיים אלו.

יכולותיו הסמויות של Ban Xia הם להכניס את האדם אל המתכת ברמה זו, ומכאן השבת המחזוריות לסדרה ועל ידי כך לסייע לאדם להיכנס פנימה אל ה Yin ולעצום שוב עיניו כך שיוכל לאסוף ולהיטען בכוח מחדש.

בספר התמורות נכתב:

" כאשר מדובר ב Shen - רוח האדם, אין מפזר יותר יעיל מאשר הרוח הנושבת (טריאגרמת Sun).

כך שאנו יכולים להבין כי הקסגרמה זו הינה בעלת השפעה מכרעת על הלב וביתר פירוט על דרך השמיים (U.J) להפיץ את ה Shen מרום הגוף.

Ban Xia הינו למעשה צמח שמעבר לתפקודיו המוכרים כיום, מסוגל לטפל בלב וביתר פירוט בהפרעות השונות של Fire i Shen העולים כלפי מעלה ואינם מאזינים למחזוריות המכנסת, זו שמתחילה בשיאו של הקיץ.

צבעו של Ban Xia הוא לבן והצבע הלבן מהדהד עם צעד המתכת.

החלק של הצמח הינו הפקעת של קנה השורש, זוהי התעבות של קנה השורש המשמשת כאיבר אגירה של חומרי מזון – גם תכונה זו שייכת למתכת ואל ה Yin .

הטעם הוא חריף – טעם זה מקושר אל צעד המתכת ואל עונת הסתיו. הוא הכרחי בצמח זה, על מנת לגרום ליאנג המצטבר ברום הגוף להיות מופץ ומפוזר בצורה שלמה. בעזרת החריפות המניעה ה Qi - נע וזורם מרום הגוף על ידי הריאות ומהן אל הלב, פעולה זו יוצרת סדר בכל המחמם העליון .

יש לזכור שהאינסומניה כפי שמתוארת בפרק זה נובעת מפתולוגיה של ה Wei Qi אשר אינו נכנס לתוך רמת ה Yin וכך מתמלא והופך גדוש המרידיאן המיוחד Yang Qiao Mo . הטעם החריף מניע את תקיעות ה Yang ומאפשר ל Wei Qi לחדור שוב לתוך רמת ה Yin על מנת לגרום לאיזון נכון בין Yang ל Yin .

על פי קלאסיקת שורש הצמחים מאת האיכר השמימי

The Divine Farmers Materia Medica \ Shen Nong Ben Cao Jing

" *ban xia* הינו חריף ומאוזן \ נטרלי. מטפל בעיקר בפגיעות של קור, חום וקור ונוקשות באזור שמתחת ללב (*Huang*). ביכולתו להוריד את הצ'י כלפי מטה, לטפל בגרון כואב ונפוח, סחרחורת של הראש, כאב ונפיחות בחזה, שיעול, צ'י מורד, מעיים "רועמות" ולהפסיק הזעות. הוא מהרמן את הקיבה ומעצים את הטחול, מזין את הכבד ומלחלח את הכליות. ביכולתו להניע מים, לסלק ליחה, לפתוח מצבים של דיכאון, ולהתמיר לחות. הוא מוריד את הצ'י, פותח מחדש את דרכי המים ומשיב לאדם את הקול ". שמותיו הנוספים הם – *Di wei* – טקסטורת האדמה \ ארץ, *Shui yu* – הג'ייד המיימית. הוא גדל בנהרות ועמקים.

כאן ניתן לראות שני שמות נוספים העשויים לשפוך אור נוסף על הצמח המיוחד הזה. הראשון שבהם הוא טקסטורת הארץ. הטקסטורה של הארץ מרמזת על יכולת הצמח לעבוד על רמה זו ועל ידי כך ליצור איזון נכון בשמיים. השם השני הוא הג'ייד המיימית. על אבן הג'ייד כתב קונפוציוס - "אבן הג'ייד מסמלת את השלמות בין המחשבה לרוח" ולאורך התרבות הסינית היא מופיעה בהקשרים רבים כסמל לחשיבות גבוהה:

קונסטלציות כוכבים שמימיות, קיסריות, עליונות, לידה, אוצר, רחם, לב, כליות, גזע המוח, אלמנט ואנרגית המתכת, שמות של מרקחות המטפלות במתכת (*yu ping feng san*) ועוד..

כשמדובר על אבן ג'ייד מיימית, ניתן לראות זאת כמתכת בהתגלמותה. מצד אחד ריכוזה ודחיסותה הגבוהה אשר הופכת את אבן זו לקשיחה ביותר, מאידך חיבור המים אליה, מסביר את האנרגיה העמוקה של צעדאלמנט המים שהיא המתכת (דוגמא אחת לכך ניתן לראות בנקודות הדיקור על מרידיאני המים – *Bl 9* ו- *Kid 18* ואת העובדה ששניהם בעלי הערך הנומרווגי 9 שמעיד על שלמות).

בפרק 71 של ה *Ling Shu* המצוטט כאן, ישנו תיאור הכנה מפורט ומרתק של הכנת המרק. התיאור כולל לא רק את הפן הרגיל שאנו מכירים מתורת הכנת צמחי המרפא, אלא תיאור אנרגטי לחלוטין אשר שופך אור על חשיבות הכמות, המינון, המרחק, הניעור ומטרתם על מנת להשפיע על התוצאה הסופית – טיפול באינסומניה.

"יש להשיג 1 ליטר מים מים ממרחק של 1000 מייל ולנערם 10000 פעמים". מהאחד על עשרת אלפי הדברים, הוא תיאור שחוזר בחשיבה הסינית כל אימת שמדובר בתהליך בעל חשיבות רבה. הניעור בעזרת הידיים אמור ליצור ערבוב של יין (התמצית) ויאנג (פעולת הערבוב) ממש כפי שמהות של *Ban Xia* היא החיבור בין יין ליאנג.

לאחר שהמים רותחים, מסביר *Bo Gao* יש להכניס ליטר של סורגהום מקולף:

סורגהום המכונה בסינית *高粱 Gao Liang* הוא אחד מחמשת הדגנים המוערכים והשמישים בעולם. זהו דגן עם היסטוריה חקלאית ארוכה ועתקה בסין. התיעוד ההיסטורי הראשון המפורט על סורגהום בסין נמצא ב *Records Of Natural Science* מאת *By Zhang* אשר נכתב במאה השלישית וככל הנראה מה שהוזכר כדוחן מסצ'ואן, הוא סורגהום. *Zhang Wang* משושלת יואן תיארה את הצורה והאכיות שלו: הגזע שלו הוא מעל גובה של 3.3 עם אוזניים גדולות כמטאטא וגרעינים שחורים כזפת. *Li Shi Zen* משושלת מינג מתאר את הסורגהום ב *Ben Cao Gang Mu/Compendium Of Materia Medica* כדוחן סצ'ואני הדומה לקנה סוף, אוזניו גדולות כמטאטא, הדגנים שלו אשר צהובים אדומים הם מוצקים וחזקים. ישנם שני סוגי דגנים: דביקים אשר יכולים לשמש ליין שיכר - *高粱酒 Gao Liang Jiu*, והלא דביקים אשר איתם משתמשים לעיבוי מרקמים, הכנת דייסות ופודינג.

הסימנייה Liang מופיעה בשמן של נקודות ההשפעה על מרידיאן הקיבה:

Liang Men – שער\כניסת הדוחן\אלומה, על שום מיקומה הזזה למקום בו נכנסים גרעיני הדגנים אל הקיבה.

ובנקודה - Liang Qui – הגבעה של הדוחן\אלומה, נקודת ההצטברות של הקיבה, והשריר עליו היא ממוקמת בדומה לגבעה.

שימוש בשם Liang בנקודות אלו מלמד אותנו על חשיבותו כמזון הבסיסי ביותר שנצרך בעת העתיקה. כיום יודעים שההרכב החלבוני שלו גבוה משל תירס ובערך שווה ערך לחיטה, ומשתמשים בו להכנת יין, דייסות, מרקים, לחם, קוסקוס ובירה.

לאחר הסורגהום מכניסים את הפינלייה המעובדת הנקראת בסינית – **Fa Ban Xia**.

כאן יש לעמוד על דרכי העיבוד השונות של צמח זה על מנת להוריד את רעילותו ולהשתמש בו לצרכים שונים:

Sheng Ban Xia – הוא הצמח הטרי בו משתמשים לרוב רק למטרות חיצוניות (על שום רעילותו) כגון כיבים ופצעים.

Qing Ban Xia – הוא תהליך בו מעבדים את הצמח בעזרת אלומן שהיא אבן מלח המורכבת מגופרת אשלגן וגפרת חמרן ומייבשים בשמש לפני השימוש.

Jiang Ban Xia – גם כאן הצמח מעובד עם אבן אלומן אך גם עם ג'ינג'ר (gan jiang\sheng jiang) ומיובש בשמש לפני השימוש.

Zhu Li Ban Xia – בסין כאשר רוצים לקרר מבשלים את ban xia יחד עם zhu li.

Ban Xia Qu – משרים במים עד להעלמת הטעם החריף, טוחנים את הצמח יחד עם קמח ומיץ ג'ינג'ר, מתקבלת עיסה שאותה מייבשים בשמש.

Fa Ban Xia – עיבוד עם אבן אלומן, לאחר מכן בישול עם Gan Cao וליים. אז מייבשים בשמש לפני השימוש. צורה זו היא הנפוצה והשכיחה ביותר של שימוש בצמח בלקיחה פנימית.

מרתחים ומצמצמים את הנוזלים עד למצב בו נשארים ליטר וחצי של מרק Ban Xia ממנו שותים עד לריפוי מלא.

ליסיון – הסיבה העיקרית לשימוש בצמח זה לטיפול באינסומניה היא יכולתו לחבר בין ה Yang ל Yin בתוך האדם. שימוש בצמח מתוך הבנה כזו מאפשר לנו להתייחס אליו ולהשתמש בו בכוונה המתאימה.

מיכאל ליטבק

רפואה סינית קלאסית – www.rhefua.blogspot.com